

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Betänkandet Konstnär – oavsett villkor? (SOU 2018:23)

Inledning

Region Värmland är en regional utvecklingsorganisation med uppdraget att skapa förutsättningar för en hållbar tillväxt i Värmland. Våra medlemmar är landstinget och Värmlands sexton kommuner.

Region Värmland har det regionala kulturpolitiska ansvaret i länet och ingår sedan 2013 i kultursamverkansmodellen. Region Värmlands arbete med konst och kultur utgår från Värmlands kulturplan 2017–2020.

Bakgrund

Region Värmland delar utredningens slutsats att regionerna har stor betydelse för möjligheterna att verka som konstnär i hela landet.

I Värmland är det regionala och lokala engagemanget inom bildkonst och konsthantverk fördelat på en rad institutioner och organisationer som på olika sätt främjar och utvecklar konsten, dess aktörer och publik.

Genom sina olika inriktningar kompletterar aktörerna varandra inom områden som utställnings- och programverksamhet, pedagogiska insatser, konstinköp, kollektivverkstäder, utbildning och fortbildning samt projektverksamhet.

Rackstadmuseet, Kristinehamns Konstmuseum, Värmlands Museum, Sandgrund Lars Lerin, Alma Löf Museum, privata gallerier, konstgårdar, kommunala utställningslokaler och länets konstrundor och skulpturutställningar erbjuder ett brett utbud, både av tillfälliga och mer permanenta utställningar i olika lokaler.

Värmlands Museum har ett särskilt ansvar inom konstområdet, med fokus på dokumentärt fotografi och samtidskonst. Museet ställer framförallt ut konst i museibygnaderna på Sandgrundsudden, men också på von Echstedtska gården och i en konsthall i Långban.

Möjligheterna att ta del av konst i länet får anses vara relativt goda, och har ökat avsevärt under de senaste 20–25 åren. Aktörerna har blivit fler, utbudet har blivit bredare. Den konstitresserade publiken är redan stor, men kan bli större och få möjlighet att möta ett bredare spektrum av konstuttryck.

Region Värmlands roll

Region Värmland anslår medel till olika aktörer, bland annat Värmlands Museum, Rackstadmuseet, Kristinehamns konstmuseum, Konstnärernas kollektivverkstad, Konstfrämjandet, Värmlands Konstförening, Sveriges Konstföreningar Värmland, Konsthantverkarna Karlstad och Arvika Konsthantverk. Dessutom har arrangemangs- och projektmedel beviljats till bland annat Alma Löv Museum och Gamla Kraftstationen i Deje samt en rad konstrundor i Värmland.

Totalt stödjer Region Värmland genom bidragsgivning (årsanslag och projektmedel) drygt ett 20-tal aktörer inom bild och form. Majoriteten är ideellt verksamma. Endast ett fåtal har året runt-anställd personal.

Region Värmland är huvudman för folkhögskolan Kyrkerud, som spelar en viktig roll i länets konstliv med tanke på avsaknaden av högre konstnärliga utbildningar inom bildkonstområdet. Utredningen berör folkhögskolornas roll, men det hade funnits anledning att fördjupa analysen av deras roll som regionala nav för utbildning och fortbildning.

Sedan 2017 bedriver Region Värmland projektet Plattform för samtida konstuttryck, med målet att stärka möjligheterna att utveckla och sprida de samtida konstuttrycken i länet. Fokus ligger på utövarna och aktörerna, men invånarnas ökade tillgänglighet till konst och en ökad kulturell delaktighet är genomgående perspektiv i projektet.

Det övergripande målet för plattformen är att stärka de professionella bild- och formkonstnärernas förutsättningar att utöva sitt yrke samt att skapa förutsättningar för en utvecklad samverkan mellan länets konstaktörer, bland annat inom områden som konstpedagogik, nätverk, arrangörskap, residens/internationella utbyten och andra större samverkansprojekt.

Region Värmland bedriver också regional hemslöjdsverksamhet, med starka kopplingar till konsthantverksområdet.

Synpunkter på betänkandet

9.2 En ny konstnärspolitik

Region Värmland ser positivt på förslaget till motiv och inriktning för en ny konstnärspolitik.

9.3.5 Konstnärliga produktionshus för ungdomar

Förslaget att införa ett statsbidrag för så kallade konstnärliga produktionshus för ungdomar är positivt, men vi vill poängtera att det är viktigt att ett sådant bidrag kommer hela landet till del, och inte enbart storstadsregionerna.

9.4.1 Allmänt om arbetsmarknaden för konstnärer

Det är viktigt att konstnärer ges möjlighet att bidra till samhällsutvecklingen med sin kunskap och kreativitet i hela landet, inte bara i storstadsområden och residensstäderna. Region Värmland delar bedömningen att åtgärder för en stärkt arbetsmarknad för konstnärer bör vidtas av staten och andra aktörer.

9.4.2 Digitaliseringens påverkan på konstnärernas yrkesutövande

Region Värmland ser positivt på utredningens förslag om att stärka konstnärernas förutsättningar att ta del av digitaliseringens möjligheter. Sådana insatser måste komma hela landet till del, såväl stad som landsbygd.

9.4.5 Stärkt arbetsmarknad genom residensprogram

Region Värmland delar utredningens syn på residensprogrammets betydelse och på behovet av att inrätta ytterligare residensprogram, inte minst på regional nivå. Utredningen föreslår att konstnärliga residens ska kunna inrättas på statliga myndigheter. För att ges regional spridning borde en tänkt satsning utvidgas till att också omfatta regionala verksamheter, till exempel inom sjukvården och utbildningssektorn.

9.4.6 Offentliga inköp av konst

Den så kallade enprocentsregeln har haft stor betydelse för konstens plats i offentliga miljöer, men den måste vara flexibel och anpassas till de förutsättningar som råder i enskilda projekt. Region Värmland ser positivt på – och medverkar redan till – att öka kunskapen inom offentliga verksamheter om konstens värde och upphandlingsregler för gestaltning av offentliga miljöer.

9.4.7 Konstens behov av mellanhänder

Centrumbildningarnas arbete för att stödja konstnärer är värdefullt, men vi kan konstatera att det värmländska kulturlivet i stor utsträckning saknar kopplingar till centrumbildningarna. Region Värmland ser därför positivt på utredningens förslag om att skapa möjligheter för centrumbildningarna att i högre grad samarbeta med regioner och landsting.

9.4.8 Administrativt myndighetsstöd för konstnärer

Region Värmland delar uppfattningen att stöd, information och service till konstnärerna behöver stärkas och att det behöver bli enklare för dem att vara egna företagare. Vi saknar dock konkreta förslag i utredningen till hur detta kan ske.

9.5.2 Konstnärernas förutsättningar att verka i regionerna

Utredningen pekar på behovet av att stärka konstnärernas förutsättningar att verka i regionerna. Detta ligger väl i linje med det arbete Region Värmland bedriver.

9.5.3 Kultursamverkansmodellen

Region Värmland har vid flera tillfällen poängterat att kultursamverkansmodellen inte bör utvidgas till nya kultur- och konstområden utan att staten förstärker sin finansiering av modellen. Vi ser därför positivt på utredningens förslag att tillföra samverkansmodellen ytterligare 25 miljoner kronor från år 2020. Det skulle innebära att bild- och formområdet ges den förstärkning det borde fått när området inkluderades i samverkansmodellen 2018.

Utredningen föreslår att förordningen (2010:2012) om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet ska ändras. De sju verksamhetsområden som anges i dagens förordning föreslås ersättas av en tillitsbaserad, mindre detaljreglerande styrning. I princip ser Region Värmland positivt på en sådan utveckling av modellen, men förändringar i förordningen måste ses i ett större sammanhang, och kan inte utgå enbart från bild- och formrådets perspektiv.

9.5.4 Kulturarrangörer i hela landet

Region Värmland delar bedömningen att arrangörskapet – såväl det professionella som det ideella – är avgörande för publikens möjligheter att ta del av konst. Vi kan konstatera att en stor andel av de utställningar som arrangeras i länet – inte minst sommartid – är förlagda till mindre platser, bortom tätorterna. Vi ser positivt på förslaget att Kulturrådet ska ges i uppdrag att följa upp och redovisa arrangörsledets arbete.

9.10.12 Den statliga styrningen

Region Värmland ser positivt på utredningens förslag till principer för styrningen av den statliga konstnärspolitiken. Det är en god ambition att minska detaljstyrningen och utöka samverkan mellan bidragsgivande institutioner/myndigheter.

REGION VÄRMLAND
Tomas Riste
Regionstyrelsens ordförande